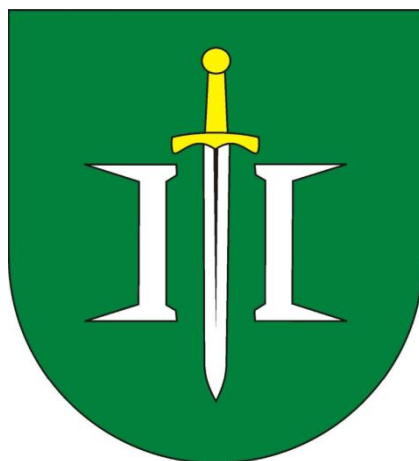

Załącznik do
Uchwały LVI/324/2021.....
Rady Gminy w Medyce
z dnia 6 grudnia 2021r.....

**Gminny Program Wspierania
Rodziny i Systemu Pieczy
Zastępczej
na lata 2022 – 2024**

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Uwarunkowania prawne	4
3. Diagnoza środowiska lokalnego w kontekście problemów występujących w rodzinach	5
4. Zasoby instytucjonalne na terenie gminy Medyka w zakresie wspierania rodziny.....	14
5. Analiza SWOT	15
6. Założenia i cele programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.....	16
7. Piecza zastępcza	17
9. Adresaci programu	22
10. Źródła finansowania	23
11. Monitoring i ewaluacja.....	23

1. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Zakłada w szczególności wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub jego powrotu do rodziny naturalnej. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało.

Skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu ról opiekuńczo - wychowawczych, jak i skuteczna ochrona dzieci może być osiągnięta poprzez współpracę przedstawicieli instytucji, które mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną. Działania pomocowe na poziomie gminy polegają na udzielaniu rodzinie pomocy w radzeniu sobie z trudnościami tak, aby w efekcie nie doszło do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a jeżeli dojdzie do tego rodzaju interwencji, do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, aby możliwy był powrót dziecka pod opiekę rodziny biologicznej.

W oparciu o diagnozę środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych opracowano 3 letni gminny program wspierania rodziny na lata 2022 – 2024. Diagnoza została sporządzona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Medyce, do której wykorzystano sprawozdania i materiały własne. Program ukierunkowany jest na problemy rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, określa cele i wyznacza kierunki działań, które pozwolą wzmocnić rolę i funkcję rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka.

2. Uwarunkowania prawne

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
- 2) Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
- 4) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),
- 5) Ustawa dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249),
- 6) Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
- 7) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119),
- 8) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
- 9) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
- 10) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 969),
- 11) Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019- 2023, (M. P. z 2018 r. poz. 1007)
- 12) Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Medyka na lata 2016-2026 przyjęta uchwałą Nr XXX/219/2016 Rady Gminy Medyka.

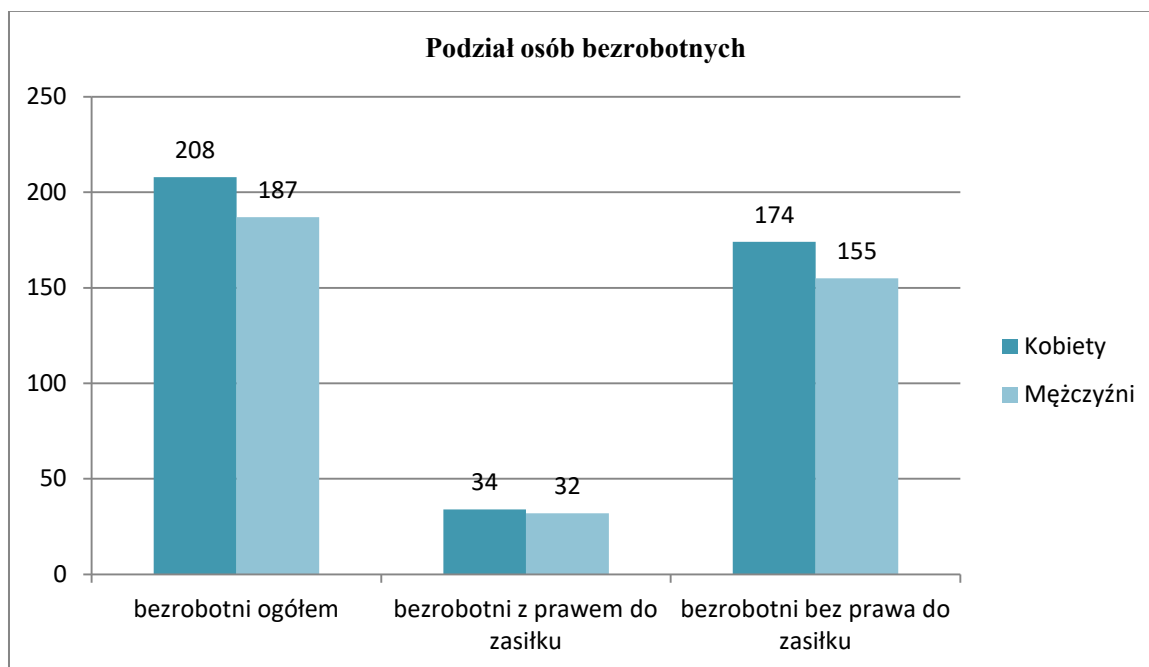
3. Diagnoza środowiska lokalnego w kontekście problemów występujących w rodzinach

Medyka to gmina wiejska, leżąca w powiecie przemyskim. Powierzchnia gminy Medyka wynosi 61 km², co stanowi 5,03 % powiatu przemyskiego oraz 0,34% powierzchni województwa podkarpackiego. Gęstość zaludnienia wynosi 107,54 os/km², w powiecie 61,29 os/km², w województwie 119,19 os/km². Liczba ludności gminy Medyka wynosi 6 560 osoby, z czego 50,22 % stanowią kobiety, a 49,78 % mężczyźni. Struktura ludności gminy przedstawia się następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 19,72 %,
- osoby w wieku produkcyjnym stanowią 64,06 %,
- osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 16,22 %.

W latach 2008-2020 liczba ludności wzrosła o 3,29 %. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 13,6 %, a dla województwa wynosi 9,1 %. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Medyka wynosi 395 osób, w tym 52,66 % stanowią kobiety, a 47,34 % stanowią mężczyźni, natomiast długotrwale bezrobotni to 225 osoby.¹

Wykres 1

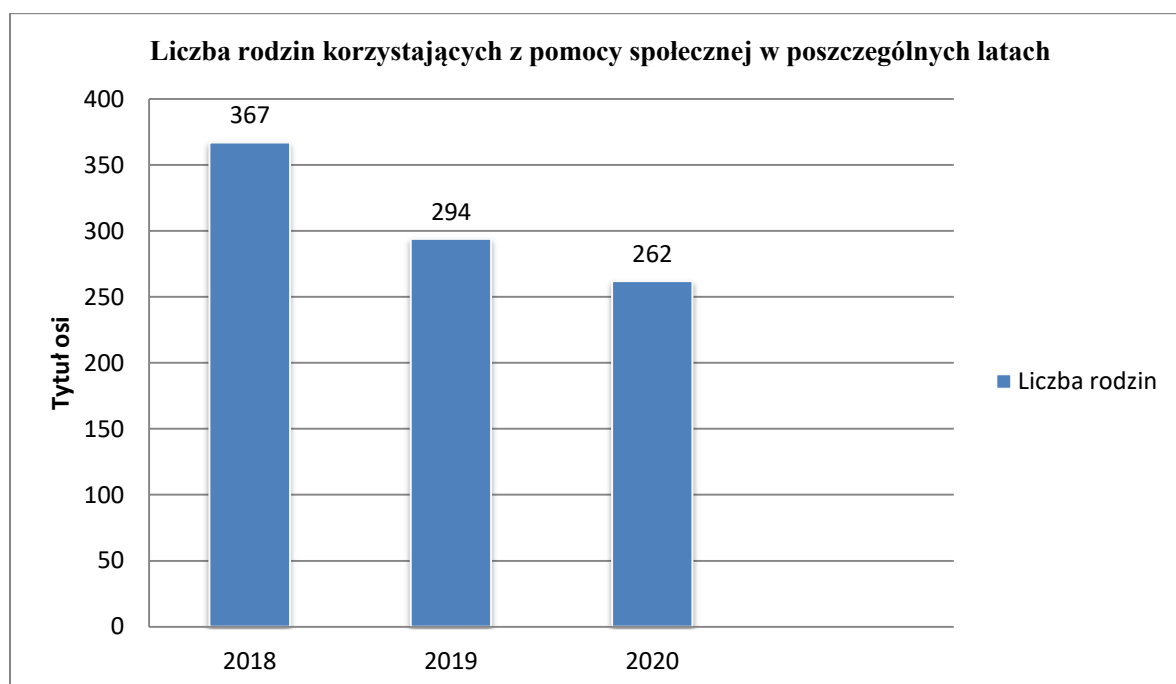
Źródło: opracowanie własne (dane GOPS) za 2020 r.

¹ Dane z ewidencji ludności na dzień 31.12.2020 r.

Takie zestawienie danych dotyczących osób bezrobotnych jasno komunikuje, że w gminie Medyka większą część o statusie „bezrobotny” zajmują kobiety, przy czym samo prawo do pobierania zasiłku przyznane jest zaledwie 17 % wszystkich osób bezrobotnych.

Na przestrzeni lat 2018-2020 znacząco uległa zmianie liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Tendencja jest spadkowa co przedstawia wykres poniżej. Dane te mogą sugerować, że status społeczny rodzin w gminie podnosi się i nie ma tak dużego zapotrzebowania na pomoc społeczną jak w poprzedzających latach.

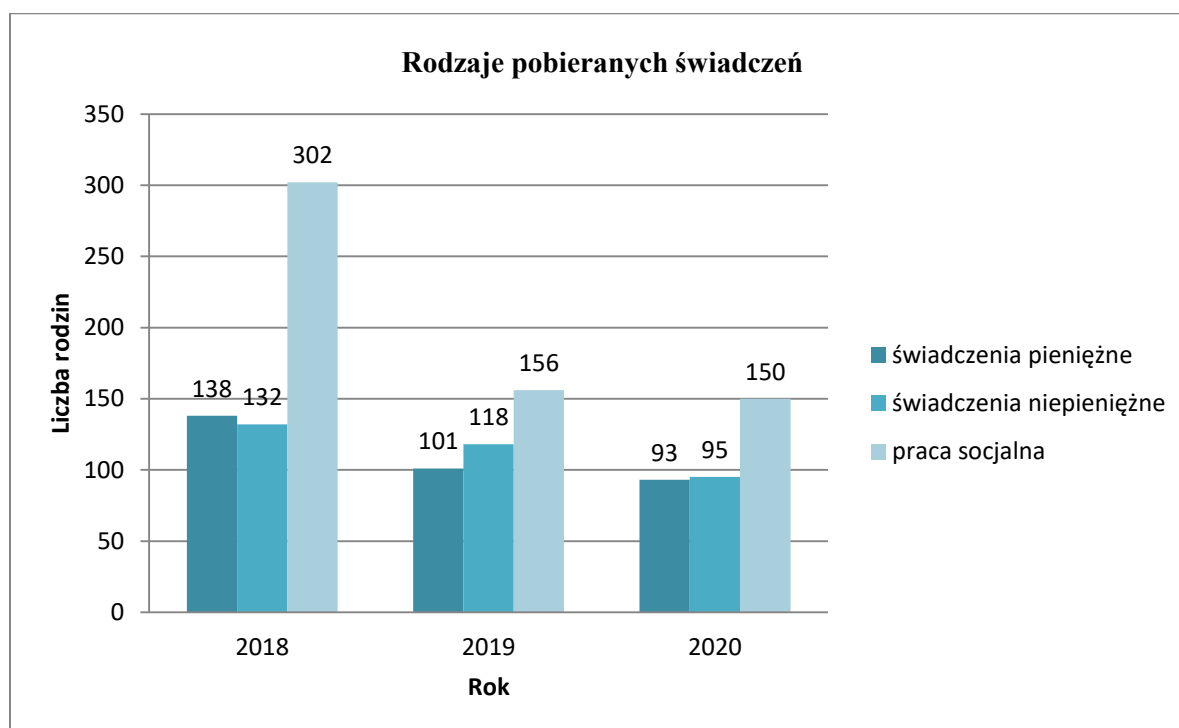
Wykres 2

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS)

Ogromny wpływ na rozwój poszczególnych rodzin oraz eliminację problemów w nich istniejących, mają odpowiednie formy pomocy dostosowane indywidualnie do każdej rodziny przez GOPS oraz jego pracowników. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, gdy rodzina nie będzie mogła zaspokoić niezbędnych potrzeb swych członków. Niedostatek w rodzinie wywołuje negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny, dochodzi do zaburzenia wielu ważnych funkcji, elementy działalności wychowawczej rodziców mogą odbiegać wówczas od poziomu prawidłowości. W pomocy społecznej rodzina występuje nie tylko jako świadczeniobiorca, ale także jako podmiot ochrony. Pomoc powinna mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny. Oprócz pomocy materialnej rodzinę otacza się szeroko rozumianym wsparciem, w tym pracą socjalną oraz wsparciem asystenta rodziny.

Wykres 3

Zródło: opracowanie własne (dane GOPS)

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie, należy stwierdzić, że w następujących po sobie latach 2018 - 2020 zmniejszało się zapotrzebowanie na różnego rodzaju świadczenia ze strony pomocy społecznej. W roku 2020 jest stosunkowo najmniej co do pozostałych. Dużym spadkiem charakteryzuje się zapotrzebowanie na świadczenia w formie pracy socjalnej, jednak ta forma pomocy pozostaje nadal najbardziej pożądana w stosunku co do świadczeń pieniężnych oraz niepieniężnych.

Forma udzielanego wsparcia poszczególnym rodzinom jest podyktowana ich indywidualnymi potrzebami. Osobom zakwalifikowanym do pomocy, udzielane są świadczenia w formie pieniężnej oraz rzeczowej, ponieważ wśród wielu zewnętrznych czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, na pierwszy plan wysuwają się skorelowane dodatnio bezrobocie oraz ubóstwo. Bezrobocie jest głównym czynnikiem sprawczym ubóstwa. Niesie ze sobą nie tylko niedostatek, ale też negatywne skutki w zakresie funkcjonowania rodziny, dochodzi do zaburzenia wielu ważnych funkcji. Elementy działalności wychowawczej rodziców odbiegają wówczas od poziomu prawidłowości, a nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, demoralizacji i ich niskiej samooceny oraz utrwalania u nich niewłaściwych wzorców funkcjonowania w społeczeństwie.

Charakterystyka obszarów udzielanego wsparcia rodzinom objętych pomocą społeczną w Gminie Medyka:

Tabela 1. Powody udzielania pomocy i wsparcia

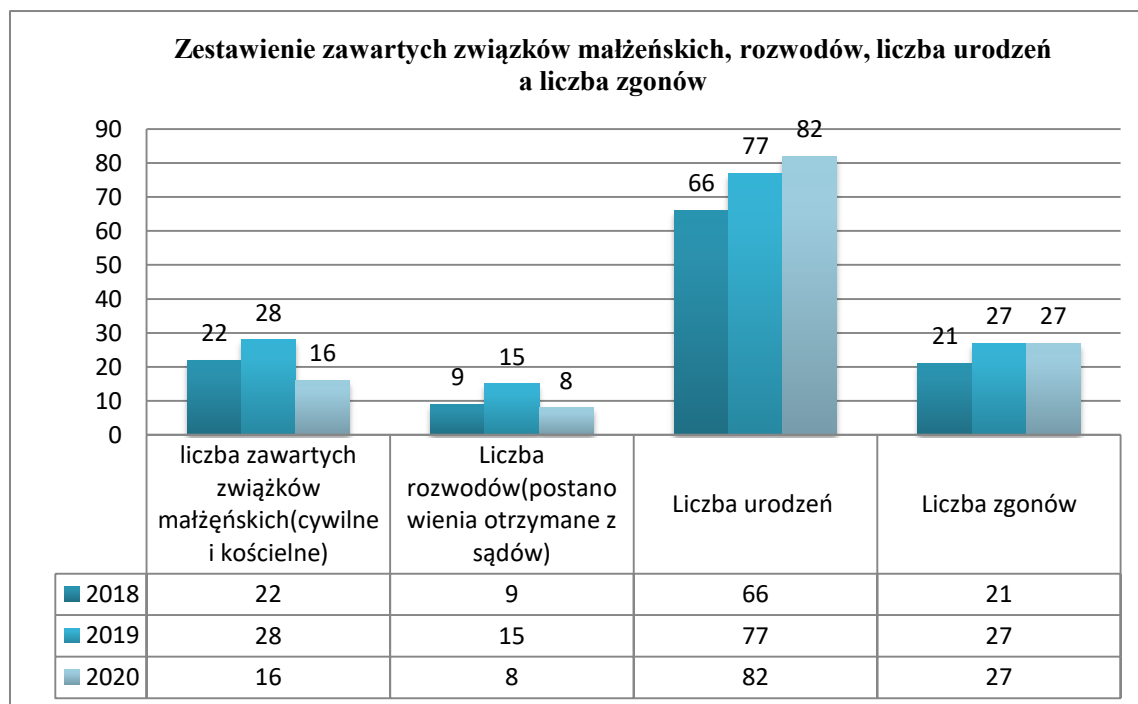
Powody udzielania pomocy i wsparcia	Liczba rodzin ogółem
Bezrobocie	135
Długotrwała lub ciężka choroba	91
Ubóstwo	85
Niepelnosprawność	58
Potrzeba ochrony macierzyństwa	29
Alkoholizm	27
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym potrzeba ochrony wielodzietności	25
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	24
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem w tym rodziny niepełne	18
Bezdomność	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem w tym rodziny wielodzietne	2
Przemoc w rodzinie	2
Sieroctwo	2
Zdarzenie losowe	2

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS) za 2020 rok

Na strukturę rodziny i jakości jej funkcjonowania składa się wiele czynników, od łączących poszczególnych jej członków relacji, formalnych i nieformalnych po ich zakończenie w tym śmierć. Budowanie dobrych i trwałych relacji ma wpływ na liczbę zawartych związków małżeńskich a nieumiejętność budowania silnych więzi i różnego rodzaju dysfunkcje, powodują rozpad rodzin wpływając na zwiększenie liczby rozwodów. Rozwody niosą ze sobą olbrzymie skutki emocjonalne, które warunkują pogłębienie się problemów już istniejących jak i tworzenie się nowych. Rola pomocy społecznej jest tutaj niezbędna nie tylko w udzieleniu wsparcia emocjonalnego ale przede wszystkim udzieleniu

informacji dotyczących skutków prawnych rozvodu. Na przestrzeni 2018-2020 roku liczba zawartych związków małżeńskich jak i liczba rozwodów jest ze sobą skorelowana dodatnio. Dane pokazują, że im więcej zawartych związków małżeńskich tym więcej rozwodów, statystycznie prawie połowa małżeństw w gminie kończy się rozводом.

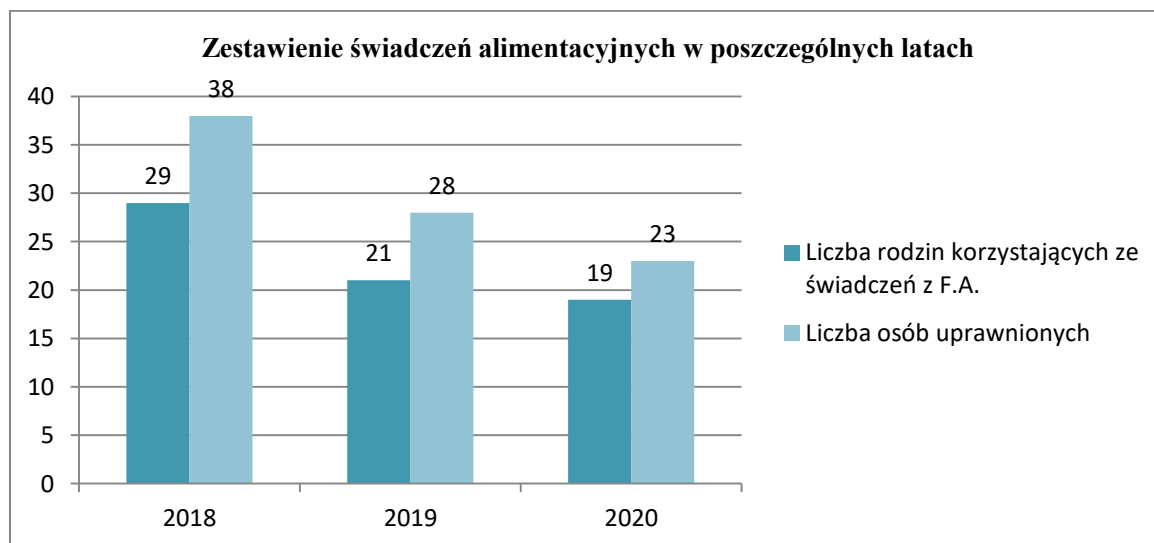
Wykres 4

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS)

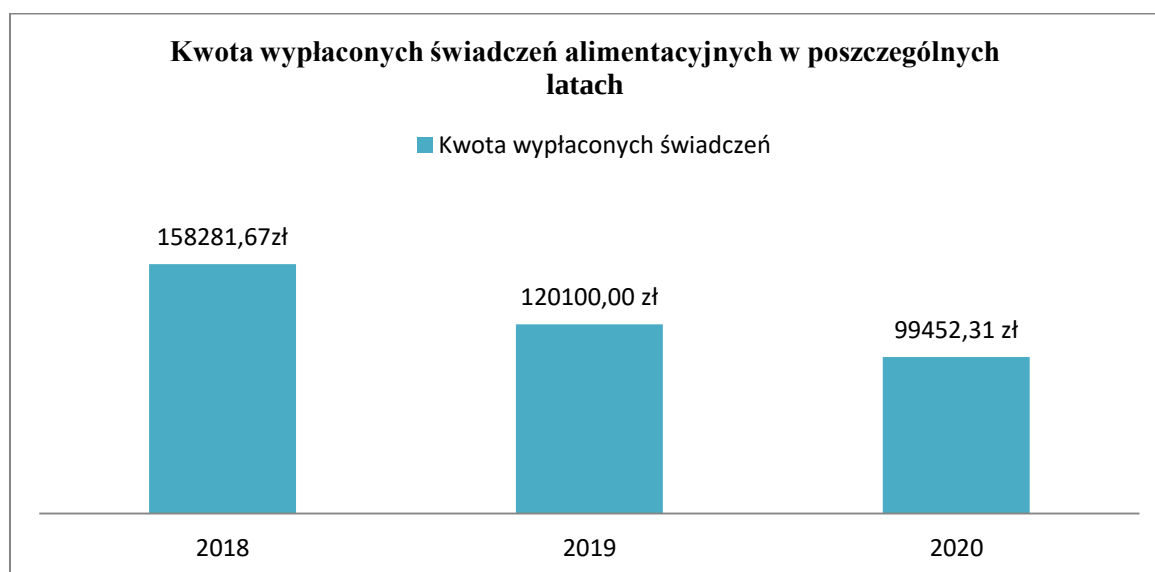
W określonych przez prawo przypadkach pomiędzy małżonkami po rozwodzie powstaje obowiązek płacenia alimentów (nieograniczony czasowo).

Wykres 5

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS)

Wykres 6

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS)

Liczba rozpadających się rodzin nie ma przełożenia na przyrost naturalny w gminie Medyka, ponieważ liczba urodzeń z roku na rok jest coraz większa. Przyrost naturalny oraz zwiększenie się liczny dzieci w rodzinach ma bezpośredni wpływ na liczbę świadczeń wypłacanych z programu 500+.

Tabela 2. Program 500 +

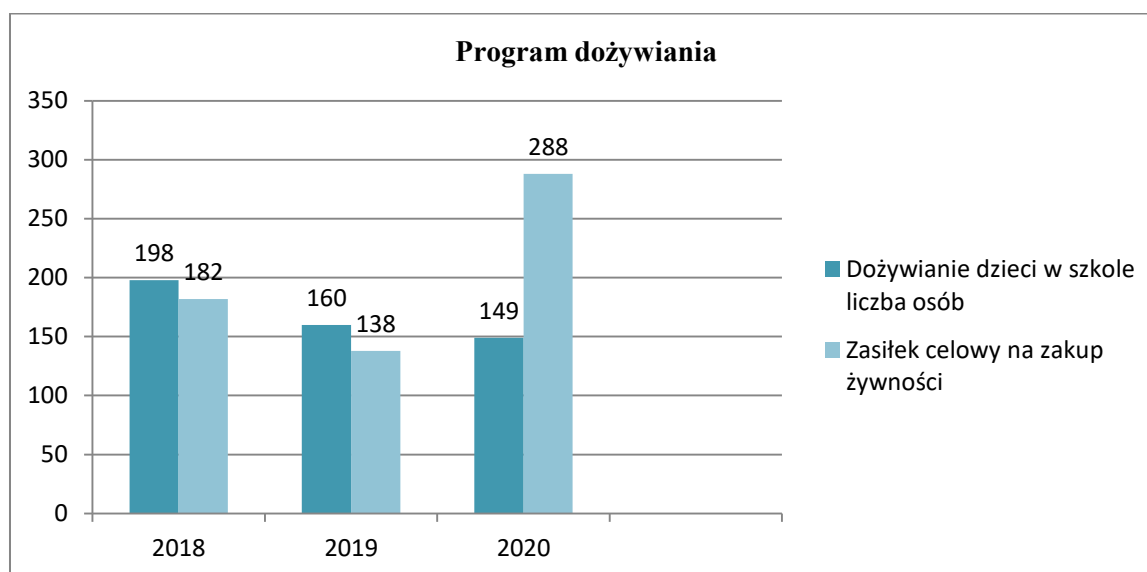
	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
2018	517	8487	4 220 362,58
2019	747	10863	5 361 283,88
2020	739	14066	6 923 526,80

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS)

W zestawieniu powyżej, można wyczytać, że liczba rodzin korzystających ze świadczeń programu 500+ znacząco wzrosła.

Ośrodek realizuje również program „Posiłek w szkole i w domu”, jest on podyktowany osobom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz dla rodzin o niskich dochodach w celu ograniczenia zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży. Zestawienie danych dotyczących korzystania z zasiłku celowego oraz programu w poszczególnych latach, znajduje się na kolejnym wykresie.

Wykres 7

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS)

Obecnie funkcjonujący system świadczeń rodzinnych w Polsce został wprowadzony 1 maja 2004 r. na mocy Ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. Celem zmodyfikowanego systemu świadczeń było wspieranie rodziny w realizowaniu przez nią funkcji nie tylko opiekuńczej, ale także i pozostałych, głównie wychowawczej i edukacyjnej. Zasilek rodzinny jest to kolejna z form wsparcia przede wszystkim dla rodzin o niskich dochodach, wielodzietnych czy wychowujących niepełnosprawne dzieci. Ma na celu częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Finansowany jest ze środków publicznych, przy czym jego wysokość określana jest kwotowo w takiej samej wysokości dla wszystkich osób spełniających ustawowe kryteria.

Tabela 3. Ogólne zestawienie realizacji świadczeń rodzinnych

	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota Świadczeń
2018	320	5887	6 688 53,09 zł
2019	276	5172	5 759 46,07 zł
2020	245	4522	4 986 93,02 zł

Źródło: opracowanie własne (dane GOPS)

W szczegółowym zestawieniu porównawczym, jasno można wywnioskować, że w gminie Medyka liczba rodzin korzystających z przyznanych świadczeń rodzinnych znacząco spadła, tym samym przyczyniając się do zmniejszenia kwoty zrealizowanych świadczeń.

W ramach działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Medyce powołano „Zespół do spraw Asysty Rodzinnej”, w którego skład wchodzi asystent rodziny, pracownicy socjalni oraz kierownik ośrodka. Główne zadania powołanego zespołu to wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zmierzając do przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego ich wypełnienia.

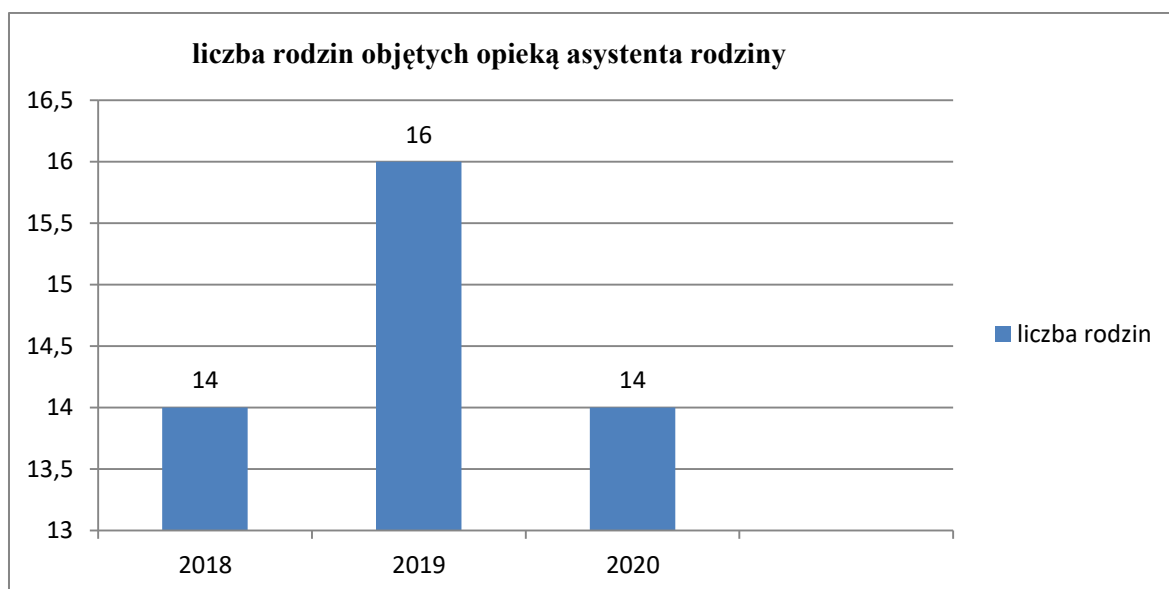
Cele pracy zespołu:

- analiza efektów działań podejmowanych wspólnie z rodzinami,
- diagnozowanie i analizowanie sytuacji rodzinnej pod kątem zaistniałych problemów i deficytów,
- wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu przywrócenia zdolności do wypełniania tych funkcji,
- prowadzenie działań wspierających na rzecz dzieci i młodzieży pozostających poza rodziną biologiczną,
- prowadzenie działań wspierających na rzecz rodzin biologicznych, których dzieci znajdują się poza rodziną,
- prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodzin w celu rozwijania ich umiejętności opiekuńczo – wychowawczych,
- organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobiegania izolacji – grupy wsparcia, grupy samopomocowe.

Celem pracy Asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. Ponadto do zadań Asystenta rodziny należy realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Praca z rodziną w postaci asysty rodzinnej to skuteczny sposób podnoszenia kompetencji rodzicielskich, a tym samym niwelowania bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania, przez co ma możliwość obserwacji rodziny w jej „naturalnym” środowisku.

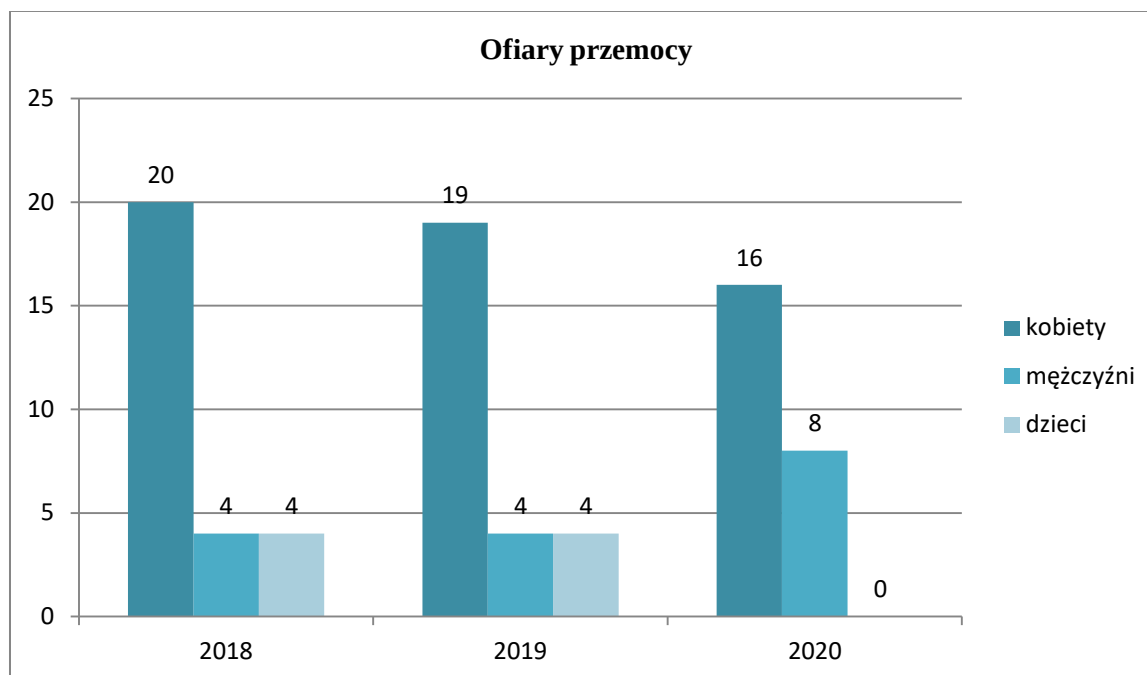
Pod opieką Asystenta rodziny w roku 2018 znajdowało się 14 rodzin, w 2019 roku 16 rodzin, a w 2020 roku ponownie 14 rodzin, co przedstawia poniższy wykres:

Wykres 8

Praca Asystenta rodziny ma również zapobiegać zjawisku przemocy w rodzinie. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Warunkami skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest objęcie kompleksową pomocą ofiar, zwłaszcza dzieci i młodzieży, w tym długofalowe oddziaływanie niwelujące głębokie urazy, pozwalające na pełnowartościowe uczestnictwo w życiu społecznym oraz skuteczne powstrzymanie sprawców i ich resocjalizacja. W gminie Medyka, w większej mierze ofiarami przemocy są kobiety.

Wykres 9

Do najczęstszych form przemocy zgłaszanych przez osoby pokrzywdzone należą przemoc psychiczna, emocjonalna oraz fizyczna. Zjawisko przemocy potęguję obecność problemów związanych z nadużywaniem alkoholu. W 2020 roku do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Medyce wpłynęło 17 wniosków o leczenie alkoholowe w tym znajdowały się 3 kobiety oraz 14 mężczyzn. Terapię odwykową podjęła 1 kobieta i 6 mężczyzn.

4. Zasoby instytucjonalne na terenie gminy Medyka w zakresie wspierania rodziny

Do zasobów działających w strukturach lokalnych należą :

1. Urząd Gminy Medyka,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Medyce (GOPS),
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Placówki oświatowe (publiczne szkoły i przedszkola)
5. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
6. Komisariat Policji,

7. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Medyce,
8. Stowarzyszenia i inne placówki, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę,
9. Kościoły.

5. Analiza SWOT

Praca z rodziną jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia się na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Problemy rodzin mają często wielowymiarowy charakter i ich rozwiązywanie wymaga dużej znajomości problemu i zintegrowanej współpracy instytucjonalnej. Przeprowadzenie diagnozy środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych oraz dokonanie analizy dotychczas podejmowanych działań, pozwoliło na sporządzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony systemu wspierania rodzin w gminie oraz pozwala na dokonanie oceny zagrożeń jak i szans, które mają znaczący wpływ na całość podejmowanych działań w zakresie wspierania rodziny.

Tabela 4. Wsparcie rodziny na terenie gminy Medyka

WSPARCIE RODZINY NA TERENIA GMINY MEDYKA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wykwalifikowana i doświadczona kadra zatrudniona w obszarze wspierania rodziny, pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy domowej, - rozwój poradnictwa specjalistycznego, - poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym, - współpraca na wysokim poziomie interdyscyplinarnych jednostek i służb zobligowanych do wspierania rodziny, - szereg działań pomocowych ze strony asystenta rodziny, - rozwinięty system usług i placówek	- brak na terenie gminy organizacji pozarządowych, realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny, - niewielkie zainteresowanie rodzin z problemami, oferowanymi formami pomocy w procesie wychowawczym, - brak grup samopomocowych i grup wsparcia, - rosnące potrzeby w zakresie poradnictwa rodzinnego oraz wsparcia środowiskowego, - niskie kompetencje wychowawcze rodziców, - niska chęć zgłaszania się o pomoc, szukanie

opiekuńczych jak i oświatowych na terenie gminy (przedszkole, szkoły świetlice), - działania na rzecz rodzin podejmowane przez instytucje oraz placówki oświatowe, - rozwój infrastruktury (Gminny Ośrodek Kultury, boiska sportowe, hala sportowa oraz place zabaw), - oferty organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, - realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu”, finansującego dożywianie dzieci w szkołach i w przedszkolu.	jej w nieodpowiednich miejscach, - etykietowanie oraz stereotypowe myślenie na temat przyjmowania wsparcia z pomocy społecznej, - słaby dostęp do bezpłatnych mediacji (jedynie na etapie spraw rozwodowych) - zagrożenia związane z uzależnieniami, - brak nowatorskich metod pracy z młodzieżą, - ograniczony dostęp do psychiatrii dziecięcej, - brak oferty wsparcia i organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- utrzymanie stałego zatrudnienia asystenta rodziny, - wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat sprawowania funkcji opiekuńczo – wychowawczej (przez rodziny pozostające pod opieką asystenta rodziny), - możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na projekty rozwijające, - tworzenie nowych środowiskowych form pracy z rodziną, - rosnąca świadomość i reakcje społeczności lokalnej na przypadki krzywdzenia bądź zaniedbywania dzieci, - budowanie zintegrowanego systemu wsparcia (umocnienie współpracy pomiędzy podmiotami – pomoc społeczna, oświata, inne służby, w celu wielowymiarowego wspierania rodzin)	- postrzeganie Ośrodka Pomocy Społecznej jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne. - rosnąca liczba rodzin nie interesujących się dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, - wzrost obligatoryjnych dla gminy wydatków związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej, - wypalenie zawodowe pracowników, - rosnące potrzeby w zakresie leczenia psychiatrycznego i uzależnień dzieci i młodzieży, - zagrożenia związane z wychowywaniem dzieci w rodzinach niepełnych, - emigracja zarobkowa rodziców, - przemoc występująca w rodzinach

6. Założenia i cele programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Nadrzędnym celem podejmowanych działań jest dobro i bezpieczeństwo dzieci, które potrzebują opieki, miłości i zrozumienia by móc prawidłowo się rozwijać i osiągać przyszłą samodzielność życiową. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Skuteczna pomoc może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji, organizacji pracujących z dziećmi i rodzinami.

Cel główny programu:

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodzin zagrożonych lub będących w kryzysie.
2. Diagnozowanie i monitoring potrzeb i problemów rodzin.
3. Wzmocnienie opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców.
4. Rozwój środowiskowych form wsparcia w opiece i wychowaniu dzieci.
5. Koordynacja działań w kierunku reintegracji rodziny.
6. Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin w kryzysie.
7. Integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia rodziny, w tym kompetencji kadr działających na rzecz dziecka i rodziny.
8. Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.

7. Piecza zastępcza

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu zamieszkania dziecka, przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio, zgodnie z art. 191 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, wydatki w wysokości:

- 1/ 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2/ 30 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3/ 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku w pieczy zastępczej.

Według danych otrzymanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przemyślu, w gminie Medyka w 2020 r. było 6 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 10 dzieci. Natomiast dwoje dzieci jest umieszczonych w rodzinach zastępczych niespokrewnionych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Medyce w oparciu o art. 29 ust.1, 2 i art. 30 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.), zachęca rodziny do współpracy we wspieraniu rodzin przeżywających trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci. Pomoc i wspieranie tych rodzin wyrażać się będzie przyjęciem na siebie roli **RODZINY WSPIERAJĄCEJ**.

Zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Formy pomocy mogą być bardzo różne, uzależnione od potrzeb oraz współpracy między zainteresowanymi. Dotyczyć one mogą min.: wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego.

Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej na podstawie przeprowadzonego przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą zaakceptowaną przez kierownika ops wójt gminy zawiera stosowną umowę.

Rodzina nie może pełnić funkcji RODZINY WSPIERAJĄCEJ gdy:

- Istnieje problem alkoholowy;
- Nie ma stałego źródła utrzymania;
- Występują problemy wychowawcze w własnymi dziećmi;
- Członkowi rodziny odebrano lub ograniczono władzę rodzicielską;
- Członek rodziny nie wywiązuje się z obowiązku alimentacji;
- Członka rodziny skazano za przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego;
- Występują zaburzenia lub choroba psychiczna.

8. Zadania w zakresie wspierania rodziny

Tabela 5. Zadania i sposób realizacji w zakresie wspierania rodziny

Lp.	Zadania	Sposób realizacji	Podmioty Realizujące	Rezultaty
1.	Analiza przyczyn kryzysu w rodzinie.	1.Diagnoza problemów w rodzinie oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie pod kątem jego bezpieczeństwa. 2.Współpraca podmiotów pracujących z rodziną w zakresie systematycznego diagnozowania problemów.	GOPS, placówki oświatowe, sąd	Szybka diagnoza pozwoli, na wcześniejszą reakcję, ze strony służb pomocowych. Szeroka diagnoza pozwoli precyzyjnie ocenić sytuację kryzysową.
2	Interdyscyplinarna pomoc rodzinom z problemami	1.Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji bytowej. 2.Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach, wyprawki szkolne, stypendia szkolne i zasiłki szkolne, inne świadczenia). 3. Karta dużej rodziny – ulgi pozwalające na dostęp do dóbr kulturalnych, sportowo – rekreacyjnych. 4. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych członków rodziny 5. Prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu, środków psychoaktywnych oraz przemocy w rodzinie. 6. Współorganizowanie wypoczynku letniego z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych	GOPS, UG, placówki oświatowe	Poprawa funkcjonowania rodzin. Rozwój umiejętności opiekuńczo - wychowawczych. Wzmocnienie bezpieczeństwa socjalnego rodziny. Poprawa jakości życia rodzin dzięki udzielanym świadczeniom. Poprawa jakości życia rodzin poprzez zdobycie kwalifikacji do podjęcia pracy lub zatrudnienia. Poprawa jakości życia dzieci poprzez uczestnictwo w zorganizowanych pólkoloniach lub innych proponowanych aktywnościach. Zmniejszenie się zachowań

		problemem alkoholowym. 7. Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych i rozwoju uzdolnień dzieci. 8. Przeciwdziałanie uzależnieniom, agresji, przestępczości wśród dzieci i młodzieży - realizowanie programów edukacyjnych w szkole.		niepożądanych u nastolatków poprzez realizację programów edukacyjnych.
3	Rozwijanie umiejętności opiekuńczych i wychowawczych	1. Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, zawodowego, socjalnego. 3. Prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy socjalnej z rodziną w oparciu o kontrakt socjalny. 4. Przydzielenie rodzinie asystenta – współpraca z rodziną w oparciu o skonstruowany wspólnie plan działania. 5. Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu przez asystenta pracy z rodziną. 6. Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, które mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną, w celu rozwiązywania problemów wychowawczych.	GOPS,UG, placówki oświatowe.	Zapewnienie bezpieczeństwa emocjonalnego. Działanie według określonego planu pozwala na przejrzystą ocenę realizowanych postępów.
4	Promowanie pozytywnego wizerunku rodziny	1. Organizowanie integracyjnych spotkań rodzinnych (festyny rodzinne, pikniki, wycieczki itp.) 2. Wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej w celu umacniania więzi rodzinnych. 3. Współpraca podmiotów pracujących z rodzinami w zakresie kreowania	placówki oświatowe, GOPS, UG,	Podnoszenie się kompetencji społecznych, budowanie więzi w społeczności gminnej. Podnoszenie się poczucia przynależności do grupy. Czerpanie inspiracji poprzez

		i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny		obserwacje zachowań innych rodzin.
5	Rozwój różnych form wsparcia w zakresie opieki i wychowania dzieci	1. Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę. 2. Organizowanie wypoczynku dzieciom w formie kolonii, półkolonii, zimowisk. 5. Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej. 6. Współdziałanie instytucji w zakresie opieki i wychowania dzieci.	placówki oświatowe, GOPS, UG,	Podniesienie jakości życia dzieci i młodzieży poprzez uatrakcyjnianie czasu wolnego, dania możliwości kultury, oraz integracji z grupą.
6	Doskonalenie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	1. Współpraca szkół, policji, ochrony zdrowia, ops, sądów, kuratorów, GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych, PCPR, Organizatora pieczy zastępczej. 2. Doskonalenie kadry (szkolenia, doradztwo specjalistyczne).	placówki oświatowe, GOPS, UG,	Współpraca wielu organów pomocowych oraz zapewnianie im szkoleń, wpływa na zwiększenie jakości wykonywanych zadań, rzetelność i sprawność.
7	Podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej	1. Motywowanie do utrzymywania kontaktów rodziców biologicznych z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej. 2. Pomoc rodzinie biologicznej w utrzymywaniu aktywności zawodowej w celu zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego rodzinie. 3. Realizacja planu pracy z rodziną i koordynowanie go z planem pomocy dziecku. 4. Edukacja w rodzinach zagrożonych przemocą służąca wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców. 5. Praca socjalna z rodzicami dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej na rzecz powrotu dziecka do rodziny.	GOPS	Wzmocnienie i wyzwolenie zasobów tkwiących w rodzinie. Podnoszenie jakości życia rodziny. Zabezpieczenie niezbędnych potrzeb dziecka. Zwiększenie świadomości wychowawczej rodziców.

		6. Współpraca z instytucjami, podmiotami tj. sąd, organizator pieczy zastępczej, koordynator pieczy zastępczej, zespół interdyscyplinarny.		
--	--	--	--	--

9. Adresaci programu

Gminny Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej gminy Medyka na lata 2022-2024 dedykowany jest:

- Mieszkańcom gminy Medyka;
- Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej;
- Rodzinom wykazującym bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradnym życiowo;
- Rodzinom żyjącym w ubóstwie oraz dotkniętym bezrobociem;
- Osobom doświadczającym przemocy w rodzinie: współmałżonkowie, dzieci i młodzież, osoby starsze;
- Dzieciom i młodzieży zagrożonym niedostosowaniem społecznym;
- Dzieciom oraz młodzieży wychowującej się w ramach instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej;
- Dzieciom oraz młodzieży opuszczającej instytucjonalne i rodzinne formy pieczy zastępczej;
- Rodzinom zastępczym oraz rodzinom wspierającym;
- Kadrze instytucji, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych i innych podmiotów zajmu
- jących się udzielaniem wsparcia rodzinom;

10. Źródła finansowania

Program wspierania rodziny będzie finansowany w ramach środków własnych gminy i z budżetu państwa (programy rządowe). Dodatkowym wsparciem będą środki pozabudżetowe np.: programy ministerialne, fundacje; środki pozyskane z funduszy unijnych i inne.

11. Monitoring i ewaluacja

Program wspierania rodziny w Gminie Medyka jest dokumentem otwartym i długofalowym. Monitoring i ewaluacja pełnią funkcję wewnętrznej kontroli realizacji zadań, ocenę skuteczności poszczególnych działań oraz ocenę sposobu realizacji celów i osiągniętych rezultatów. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny składane są Radzie Gminy, w terminie do 31 marca każdego roku. Informacje do przygotowania sprawozdania z monitoringu realizacji programu będą pozyskiwane, od podmiotów biorących udział w realizacji programu. Monitoring będzie dokonywany w oparciu o przyjęte wskaźniki na podstawie sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz ich realizacji. Ewaluacja będzie prowadzona według kryterium adekwatności, trwałości oraz użyteczności. Zebrane informacje w ramach monitoringu i ewaluacji odpowiedzą na pytania czy i do jakiego stopnia cele programu są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie gminy.

Wskaźniki podlegające ewaluacji i monitoringowi:

- liczba etatów na stanowisku asystenta rodziny;
- liczba odbytych przez asystenta rodziny szkoleń, kursów i konferencji;
- ilość pracowników służb społecznych uczestniczących w szkoleniach i podnoszących swoje kwalifikacje;
- ilość porad udzielanych przez specjalistów;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn;
- liczba rodzin niewydolnych wychowawczo z określeniem przyczyn;
- liczba rodzin, w których występuje zjawisko przemocy w rodzinie;
- liczba dzieci objętych pomocą w formie dożywiania;
- liczba dzieci objętych pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- liczba placówek wsparcia dziennego;

- liczba dzieci objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego
- liczba osób starszych objętych pomocą w placówkach wsparcia dziennego;
- liczba rodzin wspierających z terenu gminy;
- liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo - wychowawczych, rodzinnych domach dziecka;
- liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze;
- liczba osób usamodzielnionych;
- kwota wydatkowa na pomoc pieniężną na częściowe utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, rodzinnych domach dziecka;
- liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pomocą społeczną;
- liczba wydanych Kart Dużej Rodziny;
- liczba rodzin i dzieci objętych zasiłkami rodzinnymi;
- kwota wydatkowa na zasiłki rodzinne i fundusz alimentacyjny;
- liczba rodzin i dzieci objętych programem 500+;
- liczba rodzin, które otrzymały jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia ciężko chorego dziecka;

Założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024 jest tworzenie odpowiednich warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin, natomiast zebranie wszystkich danych pozwoli uzyskać informację na temat zależności pomiędzy rzeczywistymi potrzebami wdrażanego Programu, a jego rezultatami i efektami. Program ma przyczynić się do polepszenia sytuacji dziecka i rodziny i stworzyć dla nich skuteczny system wsparcia.

